

GEORGE SEVEREANU — COLECȚIONAR - MUZEOGRAF

Petre DAICHE

George Severeanu, personalitate marcantă a vieții cultural-științifice românești din primele patru decenii ale secolului nostru, s-a manifestat cu strălucire și pasiune atât în domeniul medicinei cât și ca numismat sau ca inițiator, sprijinitor al vieții noastre muzeistice.

Cu toate acestea Severeanu, deși își are scris numele pe frontispiciul uneia din cele mai valoroase colecții, nu a beneficiat — după câte știm — de o prezentare care să pună în evidență multilateralitatea sa activitate.

Fiu al cunoscutului medic C. Severeanu, George Severeanu s-a născut în 1879, iulie 27. A urmat liceul „Matei Basarab”, iar cursurile universitare la Facultatea de Medicină din București. Și-a început cariera de medic ca preparator în laboratorul de fizică al Școlii de Poduri și Șosele, iar apoi a funcționat ca radiolog la spitalele Colțea și Brîncovenesc. Prin activitatea și priceperea sa a urcat treptele funcțiilor didactice universitare, de la asistent la conferențiar și ulterior profesor agregat¹.

A participat, în mod activ, la viața științifică medicală, reprezentînd cu cinste țara noastră la congrese internaționale, cum au fost cele de la Stockholm, Paris, Zürich, Chicago, Belgrad etc. S-a remarcat ca unul din pionierii luptei împotriva cancerului, iar ca inspector sanitar — radiolog a desfășurat o prodigioasă activitate, contribuind la înzestrarea spitalelor cu aparatură medicală.

Pentru caracterul său leal și deschis, pentru competența, probitatea sa științifică, principialitatea, cinstea și aleasa corectitudine, a fost stimat de colegi, iubit de studenți, prețuit de toți aceia cu care intra în contact. Ca profesor, ca medic, ca numismat sau director al Muzeului Municipal, în orice situație, față de oricine, el a dovedit o comportare plină de solicitudine.

În cele ce urmează ne propunem să evidențiem preocupările de colecționar și muzeograf care, adăugate la activitatea din domeniul medicinei, îi completează personalitatea.

Înțelegînd valoarea, semnificația și utilitatea urmelor materiale ale înaintașilor, Severeanu a purces la depistarea și stringerea acestora; pasiunea de colecționar s-a afirmat din fragedă copilărie, reprezentînd un catalizator care i-a stimulat și i-a luminat permanent eforturile. Dar să-i dăm cuvîntul dr. Severeanu pentru a cunoaște părerile lui despre colecționar în general, și despre cei care string vestigiile trecutului în special. „Micul stringător de nasturi sau de timbre care păstra și aduna îmbătut de sclîpirea metalului sau de coloritul viu al imaginilor, găsește că rostul muncii ce o depune pentru a-și satisface pasiunea poate să servească și celor din jurul lui și poate chiar culturii generale. În mîntea lui încolțește atunci ideea de a colecționa într-o anumită direcție obiecte care, prin legătura lor strînsă, fie în domeniul artei, fie al istoriei, fie al științei, să contribuie la clarificarea evoluțiunii pe care una din aceste manifestațiuni intelectuale o încearcă în decursul vremurilor”².

În momentul în care colecționarul a „văzut” în obiectul colecționat nu o simplă satisfacere a unei pasiuni, ci i-a pătruns și descifrat sensurile pe care le întruhidează — colecționarul „din instinct” se transformă în „colecționar științific”. Trebuie spus că, în trecut, statul nu a sprijinit și încurajat decît în mică măsură colecționarii, iar Ministerul Instrucțiunii și directorii de muzee i-au confundat multă vreme cu niște stringători de obiecte care-și satisfac numai anumite ambiții și pasiuni. În

¹. „Buletinul Societății de Radiologie și electrologie medicală”, an VIII (1939), nr. 7, sept.

². „Adevărul literar și artistic”, an XV (1936), seria II, nr. 806, duminică 17 mai.

aceste condiții, adevărații colecționari trebuiau să fie stăpîniți de un spirit de altruism, pasiune și inițiativă ca să poată înfrunța — cum spune Severeanu — „*urgia așa zișilor învățați sau critici de artă*”³.

Pentru strîngerea colecțiilor, Severeanu a depus mult efort, multă trudă, a făcut mari sacrificii materiale. Pe diverse căi, prin relații statornice, prin deplasări pe teren și numeroase investigații, el a reușit ca în timp de peste trei decenii să pună bazele unei valoroase colecții. Datorită promptitudinii cu care a acționat în diverse ocazii, a reușit să salveze de la distrugere sau înstrăinare nume-

3. Ibidem.

roase tezaure, obiecte de podoabă etc. Este semnificativ următorul exemplu: la un zaraf din Piața Sf. Anton din București a descoperit monede vechi românești. Luat prin surprindere, la insistențele lui Severeanu, negustorul a fost nevoit să recunoască faptul că posedă încă 2 000 de astfel de monede. În felul acesta colecția Severeanu s-a îmbogățit cu unul din cele mai mari și mai valoroase tezaure de monede vechi românești.

Colecționarea obiectelor a fost însoțită de o muncă sistematică de triere, restaurare și publicare în reviste de specialitate. Activitatea prodigioasă desfășurată, priceperea de care da dovadă în colecționarea obiectelor de muzeu ca și în valorificarea acestora l-au impus în rândul muzeografilor. Avind în vedere experiența și pasiunea pusă în slujba cunoașterii trecutului, în difuzarea culturii în mase, prin decizia 7655/1606 A din 24 martie 1931 este numit în Comitetul Administrativ și de Achizițiuni al Muzeului Municipal, având funcția de director al comitetului amintit și al Muzeului Municipal⁴. Numirea dr. Severeanu ca director al Muzeului Municipal a însemnat începutul unei noi etape în viața instituției, prezența lui impulsionându-i întreaga activitate. Pentru a înțelege mai bine orientarea muncii și scopurile urmărite, considerăm util a reproduce câteva din principiile pe care le avea în vedere directorul Severeanu. „*Muzeul Municipal* — spunea el într-un articol din „Adevărul” — *este menit să cuprindă vestigiile privitoare la trecutul orașului și împrejurimilor sale, ca o icoană credincioasă a istoriei, a manifestărilor culturale și artistice de totdeauna*”. Concepind muzeul ca o instituție vie, activă, cu un pronunțat rol cultural și educativ, Severeanu arăta în același articol că „*un muzeu este destinat, prin colecționarea celor mai frumoase, caracteristice și instructive obiecte să perpetueze roadele științei, literelor și artelor, păstrând și clasificând rațional cele mai strălucite vestigii ale trecutului. Prin aceasta el nu înlesnește numai examinarea acestor vestigii ci urmărește să infiltreze publicului cultul nobil al frumosului și cultul trecutului artistic în vederea realizărilor pentru viitor*”. Tot el preciza că cei ce lucrează în aceste așezăminte nu trebuie să stea ascunși, împreună cu bogățiile ce le-au fost încredințate spre păstrare. „*Dimpotrivă trebuie să pună la dispoziția vizitatorilor toate colecțiile selectate, clasificate, etichetate și descrise științific, trebuie să explice, să învețe publicul să interpreteze ce este expus*”. În atari condiții „*muzeul va fi îndreptățit să poarte cu mândrie titlul de adevărat centru de educare*”⁵.

Conducerea Muzeului Municipal urmărea abordarea tuturor laturilor și cerințelor unui muzeu modern, realizând în felul acesta o îmbinare armonioasă între munca de cercetare, depistare, conservare și valorificare. Doctorul Severeanu a căutat să facă din Muzeul Municipal „*o școală care să fie vizitată de toți cetățenii, adresându-se mai cu osebire școlărilor și liceenilor cărora le dă posibilitatea de a-și completa instrucțiunea și cultura prin cunoașterea obiectelor expuse*”⁶. Tocmai avind în vedere realizarea acestui obiectiv, în adresa din 2 decembrie 1931 către Casa școlărilor se arată că personalul muzeului stă la dispoziția directorilor școlilor din Capitală în orice zi de lucru, între orele 10—13 și 16—18.

Aceleași considerente — izvorite din dorința de a populariza colecțiile și istoria Bucureștilor — au stat la baza insistențelor lui Severeanu de a înființa o revistă a muzeului care „*ar putea da posibilitatea Muzeului Municipal să-și ia loc de căpetenie printre toate manifestările științifice, culturale și artistice*”. Acest obiectiv s-a realizat în 1935, o dată cu apariția primului număr.

Ca director al muzeului, ca posesor al unor importante colecții, el a sprijinit organizarea unor expoziții temporare fie cu piese din patrimoniul muzeului, fie cu obiecte ce-i aparțineau. De asemenea alături de ceilalți angajați ai instituției, a contribuit la îmbogățirea, an de an, a patrimoniului muzeal prin donații, achiziții, cercetări de teren etc.

Pentru popularizarea muzeului, a colecțiilor și istoriei orașului, încă în 1931, la ședința comitetului de direcție prezidat de Severeanu s-a hotărât organizarea unui ciclu de conferințe. O altă activitate — demnă de relevat — a colectivului Muzeului Municipal în frunte cu Severeanu a fost surprinderea transformărilor din oraș precum și înregistrarea pe peliculă a caselor vechi. Merită a fi amintită și inițiativa de a cerceta în arhivele străine — în special în cele din Austria — documente referitoare la București.

Severeanu a sprijinit înființarea Pinacotecii Municipiului „*ca o anexă a Muzeului Municipal*” al cărei act de naștere poartă data de 19 iulie 1933, cînd pe o adresă a directorului Severeanu, Dem. I. Dobrescu, primarul Bucureștilor scria următoarea rezoluție: „*Se aprobă ca să se înființeze Pinacoteca Municipiului*”⁷.

George Severeanu a îndeplinit funcția de director al Muzeului Municipal pînă în 15 iulie 1938. Peste un an și două luni — în acea zi tragică de septembrie cînd Armand Călinescu era ucis de legionari — el închidea ochii pentru totdeauna. La 9 decembrie 1939, „*spre a perpetua memoria sofului meu și spre a îndeplini o dorință puternică a lui*”, Maria Severeanu donează Municipiului București colecția strînsă timp de peste 30 de ani⁸. Prin aceasta, idealul care l-a călăuzit și căruia i s-a dedicat cu pasiune dr. Severeanu a fost îndeplinit, casa în care a locuit adăpostind azi valoroasa colecție ce-i poartă numele, fiind cunoscută și apreciată atît în țară, cît și în străinătate.

⁴ Arhiva Muzeului de istorie a municipiului București, dos. 1931, decizia din 24 martie 1931.

⁵ „Adevărul”, 18 aprilie 1931.

⁶ Arhiva Muzeului de istorie a municipiului București, dos. 1931.

⁷ Ibidem, dos. 1933, adresa din 17 iulie.

⁸ Ibidem, dos. cu donația Maria G. Severeanu.